

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	
Egy évre	6 korona — fillér
Félévre	3 " —
Negyedévre	1 " 50 "
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 4 korona	
Egyes szám ára 20 fillér.	

Felölös szerkesztő
BÁTHORY ENDRE.
 Főmunkatárs
MAROSÁN JÁNOS.
 A lap kiadója:
 A „PÁZMÁNY SAJTÓ”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a „Pázmány sajtó” címére küldendők, (Iskolaköz 3. sz.)
 Hirdetések jutányos árban vételnek fel.
 Nyilttér sora 40 fillér.
 A lap megjelenik minden szerdán.

Előbb mik vagyunk? A lapok híradása szerint érdekes és viharos közgyűlése volt Nagyváradnak. „Ne temeré”-ztek. Hát bizony ez ma elég érdekes és ott, ahol a talajt jól megdolgozzák — viharos téma is. És divatos is. Nem is foglalkoznánk mi a nagyváradai közgyűlés dolgaival, ha ott újra el nem hangzik egy hamis jelszó, egy tetszetős és hatásra számító kijelentés, melyet mi éppen karácsonyi vezető cikkünkben tettünk szóvá. Az t. i., hogy:

— Minden magyar ember első sorban magyar s nem katolikus vagy református.

Hát nagy tévedés ezt a két szent fogalmat egymással elbe állítani. Mi katolikusok soha se is tesszük, mert nincs reá szükségünk. *Mi egyszerre vagyunk magyarok és katolikusok.* A két legszentebb érzés úgy összeforródik a mi lelkünkben és olyan erővel, hogy egyiket a másiktól elválasztani nem lehet. Kérdezzük meg — mondja egy neves publicista — a szerető feleséget és anyát, melyiket szerette előbb: az urát, kinek hűségét esküdött, vagy gyermekét, kit szíve — vére köti össze. Nem fog tudni választani, sőt meg fog botránkozni, hogy lehet okos embernek e két dolgot így szembe állítani. Kérdezzük meg a nővényt, hogy melyiket választaná: a napot-e, vagy az áldott májusi esőt. Nem választhatna közülök, mert mindkettőre okvetlen szüksége van. Mi se enged-

jünk lelkünkben versenyt támasztani a hit és haza közt. A költő is arra figyelmeztet: Oh szép a hit és honszerelm egymás keblére borulva. Hát én azt hiszem, a feltett kérdésre adott feleletet elfogulatlan protestáns polgártársaink is bátran elfogadhatják. (bg.)

A társadalom már nem bírja el a sok egyesületet. Így nyilatkozott Thaly Kálmán, az ősz kurucz, a legfiatalabb kegyelmes urak egyike, — azon országsszerte figyelmet ébresztett beszédében, melyet a pozsonyi Toldy-kör közgyűlésén tartott. Igaza van az ősz kuruczoknak. Magunk is érezzük, hogy a lelkünkben, az ajkunkról szedte ki és le mintegy ezt az igazságot. Annyi ma már az egyesület, hogy sok. Tultengésben leledzik a társadalom az egyesületek — szaporításában. De nem intenzív, benső fentartásában. Mert — ugymond Thaly — ezek az egyesületek majd mind egyike tengődik. Legtöbbjét az emberi hiúság, egyesek szereplési vágya hoz létre. A vén kurucz azt ajánlja, hogy a rokonsági egyesületek olvadjanak egybe, (különben a közönség maga fog tiltakozni a rengeteg tagsági díjak ellen). Eb ur' a fakó, ez aztán nyílt beszéd. Hiszen már is tiltakozik. Nem bírja. Zugolódik. Miért mer azér', hogy a jótékonyság kötelesség, sőt erény, ha önfeláldozással jár. De a kötelességnek, sőt az önfeláldozásnak is vannak határai. Ezeket a határokat rég tul-

léptünk. Thaly általában a társadalomról beszél. Mi ennek kapesán egyházi, hitéletünkre gondolunk. Vajjon a mi szintajunkon nincs e tultermelés az egyesületeket illetőleg. Vajjon a mi falainkon belül nem fogadhatnók el azt a gyakorlati eszmét, hogy a rokon egyesületek olvadjanak egybe? Erről majd elmélkedni fogunk. (bg.)

A gyanu öl. Egy igen jó családból eselédi szolgálatba kergetett leányzó vált meg önkényt az élettől a fővárosban. Becsületes, dolgozó eseléd volt, de akire mégis ráfogták, hogy urnőjének drága gyűrűjét — ellopta. A leányzó tiltakozik ellene. Öntudatának egész tőle kitelhető erejével tiltakozik a gyanu ellen. Mi sem használ. Ő eseléd. A háznál *más senki* nem lothat, csak — a eseléd. Szegény leány elveszti lelke egyensúlyát. Levelet ír, melyben tiltakozik a gyanusítás ellen, mely ime őt — a halálba kergeti. Egyben esdve kéri az újságokat, ne írják ki nevét. Hiszen neki oly magas rangu, szeplőtlen életű rokonai vannak. És ime mi történik. A sajtó kegyetlen, érzéketlen marad a tulvilág partjáról feléjük kiáltó leány esedezésével szemben. Nevét — szinte mohó falánksággal írja ki. Mi ez? Az erkölcsi érzés, a lovagiasság teljes dekadenciája. Oh hány bitagnak, csalónak, sikkasztónak nevét hallgatja el ugyanez a sajtó. Az a sajtó, mely vagy elnémult, vagy elsiklott ama má-

TÁRCZA.

Vissza — a műhelybe.

Irta: **Bodnár Gáspár.**

Kérem alássan, ne tessenek tréfának venni a dolgot. Nem bizony. Mér, azért mert amit czimül írtam, *szálló-igévé* lett az. Akár a kaptafáról való ígé.

Ugy történt a dolog, hogy ennek előtte vagy két évtizeddel Magyarországon *„hivatalnok”-i* láz gyötörte az embereket. Ma is azt írják a lapok, hogy nálunk ma minden második ember fia fiskális és minden ötödik orvos és minden harmadiké hivatalnokká lesz.

De akkor!

Jelszó vala, hogy a mesterségnek régen volt arany a feneké. Hogy a műhelyt becsukhatja minden iparos.

Akkor nem Amerikába vándoroltak a májsterek. Vándoroltak hivatalnok-hivatalig, hogy csak nyolezvan krajczáros *diurnisták* lehessenek.

Soha se volt olyan virágzó diurnistavilág, mint akkor. Persze a közfeltogás hivatalnoknak tartotta a napdíjast is.

A mesterleányok — boesá' — iparos kisasszonyok irtóztak a — mesterlegényektől. Az járta, azt tartották, hogy:

— Csak akkora hivatalnok legyen, mint a kis ujjam, aki engem megkér, rögvest felesége lesznek.

A mesterlegényeket *„verebek”*-nek tartották a mamák is. A hivatalnok, ha még olyan alsórendű is — *stiglincz* számba ment.

A szegény mesterlegény üldözött vad lett. Kítaszították a családból. Mér, azért, hogy neki még álmodni sem volt szabad arról, mintha bizony komoly szándékkal merne közeledni a *„májstram”* leányához.

Meg is fogytak a jóra való mesteresaládok. Ritkán raktak fészket az iparos-íffjak, új tűzhelyek nem épültek a régi híres mesterházak nyomában. A legények más tájakra szédtek. Más viszonyokat kötöttek. Megöregedtek, anélkül, hogy érezték volna az „otthon” édességét... Sok-sok öreg legény keserves életét ösmertem.

Ennek ellenében szaporodtak a diplomás kisasszonyok. Akkor tájban majd minden iparos házban született leányka tanítónő jelölt volt. Amihez különben joga van mindenkinek. Csak tehetsége legyen hozzá. Csak hogy a sok elégséges, közepes diploma mutatja, hogy mily küzdelmek és áldozatok árán szerezték azt meg.

Ilyen időket éltünk akkortájt bizony. És hogy mégis a magyar mesterlegényt ne engedjük elzúlleni, világnak menni — megcsináltuk nekik a legényegyleteket. Megcsináltuk itt Szatmáron is.

— *Két szentkép diszes aranyozott kerettel ingyen, ki 25 forinton felül bevásárol* —
Krámer Jeremiás butorkereskedésében **Szatmár** a színházzal szemben.

Helyben készült legjobb minőségű ebédlő és hálószoba berendezések olesón kaphatók.
 Lelekészek és tanítók részére 10% árkedvezményt nyujtok.

sik eselédleányzó ügye felett, akit szintén gyűrűlopással vádoltak. Akit el is zártak. S akiről két hónap után sült ki, — hogy teljesen ártatlan. Mert az új eseléd megelente a zálogvezetékét, melynek alapján a vizsgálat kiderítette, hogy az előkelő család modern urfiya zálogba esapta az ékszerét, hogy egy jót mulathasson. (bg.)

Merénylet Szatmáron!

E hónap 11-én Szatmár-Németiben, a városháza nagytermében merénylet történt.

Ki követte el? Egy, a doktori oklevelet nem a régmúlt, hanem az utóbbi években, tehát a modern időkben nyert jogász. Elkövette egy ügyvéd és még hozzá tudunkkal katolikusnak anyakönyvelt ügyvéd, kinek — mint intelligens embernek — okvetlenül józan érzékekkel is, de meg az újkori lapok, folyóiratok és könyvek olvasása folytán pozitív ismerettel is kell bírnia arról: mi a higiénia és pedagógiai áramlat a XX. században az iskolákkal és internátusokkal szemben. Mindkettőnek jó és bő levegő kell, mindkettőnek tér kell. Levegő kell a tudóknak, mert ez manapság sokféle betegségtől veszélyeztetett organum. Tér kell az izmoknak, a vérnek, hogy a test, a léleknek emez élő műszere teret kapván a mozgásra, a járás-kelésre, az izmok edződjenek, a vér megújulva élénken és kellő frissességgel keringjen. Csak így működhe-

tek jól az egész szervezet. A merénylő ügyvéd urról okvetlenül föl kell tételeznünk, hogy ismeri a tanügyi kormányzatnak, de különben is az iskolákat és internátusokat felállító bármely okos tényezőnek jelszavait: bőséges jó levegő és lehetőleg minél nagyobb szabad tér! Tehát ilyen szellemi felszereléssel attendant az ügyvéd ur.

Mivel követte el a merényletet? Azon nézet fejtegetésével és ajánlásával, hogy a szatmári apácák kertjét át kell vágni, ennek mintegy a közepén utcát kell nyitni és a kertnek a tanítóképző felé eső részébe kell az új kath. gimnáziumot építeni. Igaz, hogy ezen eszme egyik része már legalább is 12 éves és a másik sem eredeti; de az ügyvéd ur volt az, ki a két részt egybe-kapcsolván, nyilvános gyűlésen képviselte és ajánlotta. Emez eljárás merénylet a higiénia, merénylet a pedagógia ellen. Merénylet a zárda telkének állandó lakói, mintegy 360 élet ellen; merénylet a zárdában fennálló négy internátus, kétféle óvoda, osztott és osztatlan elemi iskola, polgári iskola és három különféle képző intézetnek 1000 növendéke és tanulója ellen. Merénylet a katolikus gimnázium ellen is, melyben hetedfélszáz tanuló, számos kitünően képzett és példás buzgóságú tanár vezet, oktat és nevel.

Miért merénylet a zárda ellen? Mert ennek jelenlegi kerthelyiségéből nemesak hogy 6—8 öles utcát kihasítani és 1458 négyszögölnyi te-

ületet elvágni nem szabad, hanem vétek őt egyetlen talpalatnyi földtől is megfosztani. Őnek ügyvéd ur, mint tudásunk szerint egykori zárda-utczai lakosnak, nagyon jól kell ismernie a zárdakert helyi viszonyait. A kert területe mindössze is mintegy 3900 négyszögöl. Mi ez annyi iskolának, annyi internátusnak, mi ez 360 bentlakó embernek? Mily aránytalanul kevés volna ez még akkor is, ha az egész kert magasan feküdnék? De az egészből több mint 3000 négyszögöl a régi Szamos-mederben van és oly mély fekvésű, hogy a legszárazabb nyáron is 3 méterre ásva felbugygyan, esős tavasszal pedig még májusban is egyes rajta áll a víz. Október elejétől május végéig ez a rész úgy is hasznavehetetlen. Marad tehát állandó biztos használatra 1900 négyszögöl. Ha az új gimnázium részére, a melynek telkén pedig internátus nem lesz, 3000 négyszögölnyi területet követel a minisztérium, akkor tekintve, hogy a zárdának majdnem kétszer annyi tanulója és négyféle internátusa van, legalább is 12000 négyszögölnyi, tehát négyszer akkora területtel kellene bírnia. Ezek alapján annak, ki a modern kornak egészségügyi jogos követelményét ismeri és méltányolja, a zárdakertnek nem megeseonkítását, összezsugorítását, hanem inkább kibővítését kellene sürgetnie. Vagy talán remélhet a zárda területi teljes kárpótlást? De hol? Az

Oh be' szép is volt az az idő, mikor a város mesterifjai egyesülve — igazi otthonban éltek, szórakoztak, tanultak. Mikor zászló alatt, hatalmas csapatban vonult a templomba! (Ma is él ám a zászlótartó. Előkelő iparosa városunknak.) Mikor egy-egy derék ifjut önálló műhelyébe kísértünk!

Mi minden változott azóta! Mi mindent megfordított az idő és — fájdalmas körülmények.

* * *

Hogy elbanzsalodik az ember, ha emlékeinek paripájára ül. Pedig én a *Vissza a műhelybe!* című szállóigének történetét akarom leírni.

Hát igen! A legényegyletben szindarabokat is játszottak az ifjak. De még mekkora készséggel, hogy ne mondjam *művészettel*.

Nem tetszettek azonban nekem azok a fordított német szindarabok. A magyar ifju nem találta magát abban a szentimentális miljöben.

Mit tehettem mást, minthogy — nem lévén még akkor legényegyleteknek való eredeti magyar darab — hát irtam magam.

Megirtam: *Vissza a műhelybe* címen a másodikat. (Az első egy életkép volt. Eliás mester.)

Vettem pedig tárgyamat a magyar társadalom, kiválsólag a magyar iparos-életből. Mert hiába — csak az a szindarab tetszik a közönségnek, az „tartja magát“, amelyik szoros kapcsolatban van a publikummal. Még ha történelmi darab is. Amelyik egy darab tükröz az ő életéből. Amelyikre ráismer. Ránevet, rásír.

Tárgyam egy iparos volt, akit nagy-zoló felesége rávesz, hogy diurnistává legyen. Az is lett. A régi iparos és a mostani élet sikerült ellentétbe állítva alkotja a darab forduló pontját. A család egyetlen leányának ideálisan szép alakja, komoly gondolkodása, a műhelynek szeretete, az iparos ifjak megbecsülése, apja iránt érzett szánsalom stb. stb., ha nem is világot rázó, de hatásos drámai jelenetet hoz létre. Aztán a mesterinas alakja, annak a mesterinasnak, aki születik a cipész-inasságra, akár a költő az ihletségre... még Komócsi Józsi bátyánkat is örökös derűtségben tartotta. (Leesaltam az előadásra a jeles költőt.) S ő volt a legilletékesebb kritikus, mint aki szintén ette az inasi kenyeret. Itt Frankó bátyánknál, a mostani Kossuth-utczában. Innen tologatta a csizmas-ládát a — nagy piacra.

Az előadás tehát nagyon sikerült. Óriási

publikum, uri és polgári egyaránt és hihetetlen jövedelem. Nagy, mérhetetlen örömborult volna tehát lelkemre...

De az én szegény fejem!

Alig szaladt le a kurtina az utolsó felvonás végeztével, alig szippantottam egyet a mérhetetlen boldogságomból, mikor elébem áll egy ember. Igen egy ember. Mesterembernek néztem a pillanat első pillanatában. A mellette álló asszonyt — feleségét — meg mesterasszonynak.

Az ember szemé vérben uszott. Szikrákat láttam benne. Fényes, villogó szikrákat. A kezét meg ököibe szoritotta.

— A Poneziusát az urnak!

— Kérem, mi baja van velem?

— A Poneziusát az urnak, majd leszámolunk...

— Mi a baja az urnak?

— Csuffá tett. Csuffá tette a családomat!

— Én?

— Igen az ur. Az én családomat játszották el a színpadon.

— Uram, hiszen nem is ismerem a családját, az urat is most látom életemben először.

— Ugy is van, szólott közbe engesztelőleg az asszony. Hiszen az ország másik

CSAPÓ LAJOS

ELSŐRANGU PAPI-
ÉS POLGÁRI SZABÓ

SZATMÁR, Deák-tér 7., (I. emelet).

Magyar díszruhák, Polgári ruhák,
Papi öltönyök, Liberiák,
Reverendák, Szarvasbőr-
Czimádák, nadrágok,
Palástok, fővegek, Bőrkabátok
készítését elvállalom.

Mindenemű öltöny készítésénél a főszólyt az elegáns szabás és finom kivitelre fektetem, a mellett teljes kezesességet vállalok szállítványaim valódi színe és tartóságáért.

Nagy raktár honi és angol szövetekben.

Tisztelettel CSAPÓ LAJOS, szabó-mester.

egyetlen lehetőség volna az a rész, mely a Kinizsy-utezán a Tankóczy-telektől a néhai Kálmán-telekig terjed. Ez azonban sokkal kisebb terület, mint amely a zárdakertből utezának és gimnáziumnak elesenék. Pénzzel pedig az apácákat kárpótolni egyszerűen lehetetlen. Mit ér a pénz, ha nincs egészség és munkaerő? Hogyan legyen pedig egészség és munkaerő, ha nincsen bőséges jó levegő és nincs a mozgásra megfelelő szabad tér?

Több más idevágó gondolatunkat szeretnők még kifejezni, de most csak egyet említek meg. Ügyvéd ur, mint a törvény embere, tudja a paragrafusokat. Az 1868 évi XXXVIII. törvényezik a tanítóképzésről szólva, szószerint kimondja: „A tanintézethez legalább 2 holdnyi kertnek kell csatoltni.” A zárda tulajdonában nem egy, hanem három képzőintézet van, öt különböző gyakorlóiskolával. Van-e tehát csak egyetlen egy négyzetméternyi terület is az ő kertjében, melyet el lehetne venni tőle anélkül, hogy a három képző intézet fennállásának törvényes jogosultságát le ne rontanók? Az állam éppen a múlt évben adta meg az első segélyt az elemi iskolai tanítóképzőnek. Ennélfogva nem szabad engednie, hogy a törvény által kikötött terület elvételessék, amelyet a zárda hosszú fáradságos munka és sok önmeztagadás árán szerzett meg a több mint félszázados tanítóképző intézetnek. Ennélfogva a zárdakertnek területbeli bármily csekély megrövidítését sem a zárda

vezetősége, sem a közoktatásügyi minisztérium nem engedheti meg törvényes alapon, tehát a város sem hajthatja végre jogosan.

A kérdésben a zárda a mondotakon kívül mint anyaház is elevenen érdekelve van, amennyiben 53 fiókház mintegy 100 iskolájának képez tanítónőket és számos kórháznak nevel ápolónőket. A katonaleányok internátusa révén pedig a hadügyminisztérium is jogosan beleszólhat a dologba. De elég, hogy e két gondolatot most csak megérintettük, mert sietünk a merénylet másik irányához.

Miért merénylet a gimnázium ellen? A gimnázium-építés ügyét Németi felé terelni annyi, mint működésén természetes központjából messze eldobni; nem egyéb, mint ezt a nagy kulturális intézményt eldugni, holott éppen a fejlesztés és emelés a megoldandó feladat. Ezt a bánásmódot a kath. gimnázium sem multjával, sem jelenével nem érdemli meg.

Teljesen észszerűlennék látjuk, hogy a kath. gimnázium Németibe kerüljön. Hiszen a jezsuita konviktus, a vasuti internátus, a szeminárium, az Irsik- és a Pázmány-konviktus szolgáltatják az egész tanuló ifjúságnak legalább is egy harmadát; a többi tanuló is átlag a szatmári részen lakó szülők gyermekeiből s a náluk levő kosztosokból kerül ki. Miért kelljen ezeknek naponta négyszer Németibe kirándulászerű utat megtenni a gimnáziumig s ezzel nap-nap mellett annyit fáradni és annyi időt vesztegetni,

nem lehet belátni. Németitől a kath. gimnázium tanuló ifjakat alig várhat, mert a lakosság nagy része gazdálkodik és ipart üz. Miután továbbá vallásra nézve protestáns, természetes, hogy a gimnáziumba járó kevés gyermek is inkább a református gimnáziumba megy. Ezért amíg igenis volna értelme Németiben ipariskolának, gazdasági ismétlő avagy szakiskolának, továbbá polgári iskolának, sőt talán munkásgimnáziumnak is, addig semmi észszerű ok nincs amellett, hogy kir. kath. gimnáziumot például az István-térre építsenek. Pedig ez legalább előkelő hely. De ezen észszerűtlenségnél sokkal nagyobb az a másik, hogy a zárdakert végebe, a Kinizsy- és Zárda uteza közé, a Szamos egykori, még ma is mélyen fekvő nyirkos talaju medrébe egy monumentális kulturépület emeljenek. A gimnáziumnak észszerűen csak Szatmáron lehet és van helye.

A gimnáziumnak a zárdakerttel kapcsolatos eszméje tehát valószínű merénylet. E kert végében az a gimnázium az öt megillető jelentőségre soha sem emelkedhetik. Arra azonban igen is alkalmas, hogy odaépítésével megöljék a zárda anyaházát, nevelő és tápintézetét.

Irodalom. — Művészet. SZINHÁZ.

„A szerenese-malacz.” Egy teljesen jól betanult, kellően előkészített operette-előadás láttunk a mult szerdán a színházban. „A szerenese-malacz” szövege és zenéje nem ér-

végéről jöttünk ide vissza a műhelybe, hát hogy ismerne bennünket.

Hanem az én emberem csak egyre állította, hogy az tökéletesen az ő története. És senki másé. De akkurátusan. Az utolsó jelenésig.

Később aztán mégis megjuházódott az én emberem. Sőt, mikor asztalához ültem, szerfelett dicsért, simogatott, hogy hát:

— Hogy a fészkes fülemiléből tudtam én azt úgy kirakni — és a többi.

* * *

A kinyomtatott darab aztán bejárta az egész országot. Tul van ma már az ötvenedik előadásán régen. Kaptam értesítéseket hasonló jelenésekről, mint amilyenben én részesültem. Írták nekem sok városból, hogy *Vissza a műhelybe* közszóllás, szálló-igévé lett! A fővárosi lapok is ezitálták adott alkalmakkor.

De hogy konkrét esetekre is hivatkozzam, (mert ez a beszéd) csak két esattanóst hozok fel a száz és száz közül.

... A nyáron a főváros egyik utezáján haladok. Egy nagy, fényes cipőüzletből

utánam iramodik egy csinos ember. Az üzlettulajdonos.

— Tanár ur, tanár ur, nem ismer?

— Ismerem. Jól ismerem, legényegyleti tag volt Szatmáron a 80-as években.

— Igen. Itt vagyok a műhelyben. Nem hagytam el soha. Nem kellett visszamenni a műhelybe. És nevetett úgy, oly jóízűen, mintha csak most játszaná. Mert ő is játszott, aki ma a fővárosban *dusgazdag* cipész, cipő-üzlet tulajdonos. (Megnéztem az üzletét.)

... Egy népszerű, jól ismert tanártársam képviselő-jelölt volt — a legutóbbi híres választások alkalmával. A választás balul ütött ki, mert még a koszos leányokat vezető főkortese is az ellenpártra esapott át és az utolsó döntő pillanatokban füle hallattára kiáltotta az ellenpárti jelölt nevét. Ő maga beszélvén el. Kérdezték tőle kollegái!

— Hát aztán, mit csináltál, mikor ezeket a szörnyű csalódásokat láttad?

— Mit, mit? Hát felültem a kocsimba, és azt mondtam: „*Vissza a műhelybe!*” Irta Bodnár Gáspár. Hajts — a vasúthoz! Haza. *Vissza a műhelybe!*”

* * *

Azóta megint nagyot fordult a világ. Az az valami törvényszerűséget kell látnom a társadalmi *evolucio* körül. Ugy látszik, a társadalmi osztályok sajátságokat eszerélnék. A *kézi munkának újra arany a feneké*. A munkabér felszökött. Az iparos világ kereseti forrása megduzzadt. Kivel eserél ma a jóvaló iparos ember? A hivatalnokkal, még a magasabb létrán kapaszkodóval sem eserél. *Csiky Gergely Cziranyomoruságos* hivatalnokainál is ezifrább nyomorusága van ma a hivatalnok osztálynak. Csakhogy éppen megélhet. Vagyonszerzésről, tőkegyűjtésről szó sem lehet. Azt ma csak a *kereskedők, iparosok tehetik*. Már t. i. azok, kik megfogják — a szerenését, az időt, a munkát és a pénzt. Csak az a baj, hogy kevesen tudják megfogni.

Magyarországon ma új életet lehet kezdenie az iparos embernek. Nem szükséges Amerikába mennie. Sőt haza jönnek. Mint egyik volt legényegyleti tagom. Megérkezett a napokban. Régi barátainál (egykori legényegyleti tagoknál) kopogtatott, mihez fogjon? Azok rögtön készen voltak a felelettel:

— *Vissza a műhelybe!*

UJ RUHA-ÜZLET!

Augusztus 1-én nyílt meg Szatmáron,
Deák-téren, (a Fehér-ház mellett)

KORAI ÁRMINNÉ

kész férfi-, női- és
gyermekruha-üzlete,

UJ RUHA-ÜZLET!

ahol a legolcsóbb árak mellett nagy választékban kaphatók férfi-öltönyök, felöltők, utazóbundák, különféle gyermekruhák, valamint dús választékban a legelegánsabb női kabátzikkok.

dekfeszítő ujdonság, de azért úgy a szöveg, mint a zene, leköti az ember figyelmét. Az operettet a társulat jól tanulta be, az előadására különös gondot fordított s így egy egészen élvezhető előadásban volt részünk, úgy a magánénekek, mint a kar, a közönség elismerésével találkozott. A főszerepet ez estén is *Balla Mariska* vitte, aki (Bebe—Bibi) kettős szerepét kiváló ügyességgel, a nála megszokott temperamentummal oldotta meg, általános tetszést és zajos tapsot aratva. A kiváló s szakavatottsággal bíró primadonna ez esti szereplésével csak gyarapította eddigi sikereit s érdemeit. *Szécsi Emma* is (Proselina) megérdemli elismerésünket; gondos alakítást nyújtott a fiatal, tüzesvérű asszony szerepében. Ezzel a nőkről elmondott véleményünket be is fejezzük. A férfiaknak is szerencsés estéjük volt, nem panaszkodhatnak, az elismerésből és tapsból nekik is jutott bőven. *Érezkővi Károly* (Passepoile) vitte a főszerepet, jól játszott, kellemesen énekelt, csillogtatva szépen csengő baritonját. *Rómái* (Dániel herceg) az örökké humoros buffó persze, hogy most is jól megnevettetett bennünket, vetélkedve *Somogyival*, a kiváló ügyes burleszkkel, ki *Jerome* herceget játszotta, élénk derűséget kelte egész előadás alatt. Nem sok kívánni valót hagyott hátra *Boda Ferencz* (Stelló gróf) szereplése sem, bár a hangját és éneklését most sem mondhatjuk kielégítőnek, az ily kevés hanganyagot követelő kisebb szerepekben azonban *Boda* teljesen megfelelő, illetőleg elfogadható. *Herzeg Vilmos* (Lapapidl) főkomoronyik volt s mint ilyen, jó alakítást nyújtott. A színház teljesen megtelt.

„*Rákóczi fia*.“ Bizony *Rákosi Viktortól* többet reméltünk volna. A magyar olvasó közönség, mely ismeri *Rákosi Viktort* kiváló szépirodalmi műveiből, ha színpadra is lép, azt várja, hogy kiváló művel lépjen fel, illetve álljon elő. „*Rákóczi fia*“ színműnek van elkeresztelve, de bátran beillik a legmeggrázóbb, idegborzogatóbb drámák közé és épp ez a darab hibája. A szerző a darab értékét és becsét a hatást hajhászó értéknélküli gyilkosságokra, kivégzésekre és öngyilkosságokra fekteti, melyek teljesen elidegenítik a nézőt úgy a szerzőtől, mint a darabjától. A közönség nem volt elragadtatva egyáltalán a darabban előforduló rémes gyilkosságoktól, hanem sokkal jobban tetszett — mondjuk azt — *Somogyi Károly* rövid, de gyönyörű nyelvezettel megírt, élénk tüzesítő színekkel festett egyetlen jelenete, melyben a koldus magyar nemes büszkeséggel utasítja el a kegyelempénz adományt, mert az — osztrákpénz. Van ezenkívül még a darabnak sok szépen kidolgozott részlete, anélkül, hogy ezért a szerzőnek okvetlenül gyilkoltni kellene. A darab meséje lévén történelmi színmű, ismert dolgokat tár elénk a *Rákóczi* korszakból. A *Rákóczi fia* — *József* — sincs színpatikusan megrajzolva. Nem eléggé német ott, hol annak kellene lennie és amidőn öntudatra ébred *Rákóczi*, ereiben mintha nem *Rákóczi vére* keringene, hanem egy közönséges, a spanyol tüzes borhoz szokott lump felbuzdulását látó *Rákóczi* ébredésén. A színészek hűen játszották

meg a szerepeket, de kevés hatást tudtak kelteni. *Fodor* játszotta a cím szerepet. Az utolsó felvonásban tudott valamelyes értéket biztosítani rossz szerepének. *Rómái* (Cerigó márkí), *Somogyi* (magyar koldus pór), *Kendi* (Mária), *Érezkővi* (Tamás) igyekvése sok dicséretet érdemel.

„*A császár katonái*.“ *Földes Imre* országos hírvő drámáját a múlt színházi szeziónban a debreczeni társulattól láttuk kiváló gondos előadásban. Hétfőn a mi társulatunk birkózott meg a nehéz darabbal s mondhatom sok jóakaratu igyekezetet láttam egyik-másik színésznél. *Fodor* játszotta *Joász főhadnagyot*. Eltalálta azt a hangot, mely a szerepet viszi s a modort, rutint mely a szerepben érvényesül. *Kendi B.*, az egyetlen női szerep betöltője szintén jó volt. Elismerés illeti *Sipost* (Ernö), *Halász Hugót* (ifj. Karádi), *Somogyit* (Szedlaresek), kik jó alakítást nyújtottak.

Színházi heti műsor. Ma 20-án, szerdán: *Nebántsvirág*. Páratlan. *Szabó Margit* fellépte.

21-én, esütörtökön: *Kis fészek*. Páros. Ujdonság.

22-én, pénteken: *Tatárjárás*. Páratlan. Zóna.

23-án, szombaton: *Varázskeringő*. Páros.

24-én, vasárnap d. u.: *Sulamith*. Zóna.

24-én, vasárnap este: *Varázskeringő*. Páratlan.

HIREK.

Pro Sicilia et Calabria. A püspök ur Ó Méltósága lelkes hangú körlevélben szökölt fel egyházmegyénk papságát, hogy az olaszországi földrengés által sújtott szerencsétlenek részére adakozzanak, egyuttal elrendelte, hogy Gyertyaszentelő Boldogasszony napján a lelkész kedő papság gyűjtést rendezzen minden templomban, a nemes ezérlől megelőző vasárnap világoztassák fel a hivatást. A begyűlt pénz a papság adományával együtt az egyházmegyei hatósághoz kell beküldeni. Az egyházmegyei hivatal városunkban gyűjtőívet bocsátott ki, melyen már eddig a következő adományokat jegyezték: Püspök ur Ó Méltósága 200 K, a székeskapitánus 150 K, Szabó István pápai praelátus, püspöki irodaigazgató 20 K, Perényi János, kép. igazgató 10 K, Hámon Róbert, püspöki titkár 10 K, dr. Láng Antal, theol. tanár 5 K, dr. Wolkenberg Alajos, theol. tanár 3 K, Lahocsinszky Béla, alapítványi tiszt 3 K, dr. Ratkovszki Sámuel, theol. tanár 2 K, Tótfalussy Dániel, kép. tanár 2 K, Schwegler Ferencz, kép. tanár 2 K, Lovász Győző, alapítványi pénztáros 1 K, Kertész Pál, alapítványi tiszt 1 K, Jaklovics György, kép. tanár 1 K.

A szatmári segélyakció. A földrengés által sújtott calabrai és szicíliai szerencsétlenek részére városunkban is megindította a segélyakciót a polgármester. A jótékony nőegyesület a hó valamelyik napján az utczákon gyűjtést fog rendezni, a szinagazgató pedig egy este erre a célra tart előadást. Azonkívül a város területén 10 gyűjtőívet fognak köröztetni.

Augusztia főhercegnő köszönete

alispánunkhoz. Az Augusztia Főhercegnő védnöksége alatt álló József Kir. Herceg Szanatorium Egyesület lelkes felhívást intézett halottak napja alkalmából a magyar társadalomhoz, hogy csak egy virágszállal kössenek kevesebbet a halottaknak szánt koszoruba s ezt az egy virágszállal ajánlják föl a szegénysorsu tüdőbetegek emberbaráti alapjának. A gyöngéd, költői lelkekből fogant szép felhívást vármegyénk alispánja nagy szeretettel vette kezébe. Felhívására úgy a járási főszolgabíró urak, mint a községek nagy lelkeséggel gyűjtöttek. — A gyűjtés eredményéről tudomást szerzett Augusztia főhercegnő is és egy sajátkezűleg aláírt, a főhercegnői monogrammal ékesített diszes köszönő levelet küldött vármegyénk alispánjának. A főhercegnő levele így szól:

„*Alispán Ur!* A József Kir. Herceg Szanatorium Egyesület elnöke jelentést tett nekem arról, hogy a szegénysorsu tüdőbetegek javára rendezett országos gyűjtés mily szép sikerrel járt. Indítatva érzem magam, mint a József Kir. Herceg Szanatorium Egyesület védője, hogy Alispán urnak, ki az emberbaráti ügy érdekében a járási főszolgabíró urakhoz és községi elöljárókhöz rendeletet intézett, köszönetet mondjak. Kérem tartsa meg a József Kir. Herceg Szanatorium Egyesületet továbbra is emberbaráti irgalmában. — *Augusztia főhercegnő.*“

Az egyesület egyébként a mi vármegyénkben befolyt gyűjtésből legközelebb lapunkban közzéteszi kimutatását. Az országból sok ezer számra menő adatokat most dolgozza fel az iroda. A virágszáll adományok összege január elsejéig 94.117 K 58 f.

Hám-rekviem. Boldog emlékü néhai *Hám János* volt szatmári püspökért ma a róm. kath. székesegyházban nagy rekviem volt. A gyászmisét *Hehelein Károly* kanonok celebrálta fényes segédlettel. A rekviemen a katolikus fiutanintézetek növendékei is megjelentek tanáraik vezetése mellett.

Schönborn a szerencsétlenekért. *Schönborn Buccheim* Károly gróf a földrengés által sújtott Délolaszországi szerencsétlenek részére uradalmi pénztárából 2000 (kétezer) koronát utalványozott ki.

Elhalt grófnő. *Károlyi Gereldina* grófnő, özv. gr. *Károlyi Gyuláné* 23 éves leánya hosszabb szenvedés után Gardonében elhalt. Holttestét hazaszállították és Kaplonyban, a Károlyi nemzetség ősi sírholtjában helyezték örök nyugalomra. Az elhalt grófnő testvérei Mihály és József grófok, Erzsébet férj. Pappemheim Szigfridné, Zsuzsanna és Julia grófnők.

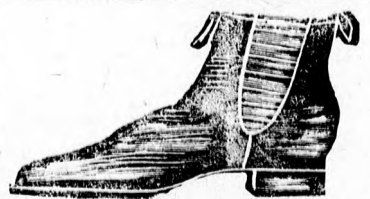
Lelkeszi vizsgálatok A lelkeszi (prosynodalis) vizsgálatok egyházmegyénkben ez év folyamán május 11. és 12-én, szeptember 21. és 22-én, fognak megtartatni. A vizsgálatokra 8 nappal előbb jelentkezni kell.

Elmaradt felolvasó-estély. A Kath. Kaszinó szokásos felolvasó-estélyét közbejött akadályok miatt február 2-án este 6 órai kezdettel tartja meg, igen változatos és érdekes műsorral.

HALÁSZ SÁNDOR úri és női cipész SZATMÁR, DEÁK-TÉR 7. SZ. (HALMI-HÁZ.)

Ajánlja a mélyen tisztelt közönségnek egészen újonnan és a mai kor igényeinek megfelelően berendezett **czipész-műhelyét**, hol is a legelőgásabb kivitelben készülnek mindenféle, **schevraulakk, box, zerge** és **strapa-czipők**. Vidéki megrendelésekre és hibás lábakra különös gond fordítatik.

Elnökválasztás. A gazdasági egyesület *Kende Zsigmond* lemondása következtében elnök nélkül maradt. Az elnökválasztás ügyében a múlt nap értekezlet volt *Szeőke* Barna alelnök összehívására, hol egyhangú lelkesséssel gróf *Teleki Géza* földbirtokost, a volt belügyminisztert jelölték, egyúttal bizottságot küldöttek ki, mely a nemes grófnál lépéseket tesz, hogy az elnökség elfogadására bírja. A választógyűlést később fogják kitűzni.

Előléptetett pénzügyigazgató. A pénzügyminiszter *Plachy Gyula* nagykárolyi pénzügyigazgatót a VI. fizetési osztályba léptette elő.

Hymen. *Heves Béla*, a szatmár-németi színház igazgatója eljegyezte *Balla Mariskát*, a társulat subrett-primadonnáját. *Fodor Oszkár* szintársulatunk szerelmes színésze eljegyezte *Sándor Juliát*, a társulat hősnőjét.

A főigazgató megbízása. A válás és közoktatási miniszter *Máty Engelbert* kassai tankerületi főigazgatót a jelen iskolai évre megbízta a szatmár-németi és máramarosszigeti ref., az eperjesi ág. hitv. ev. főgimnáziumok meglátogatásával s azokban az állami főfelügyelet gyakorlásával.

Hymen. *Mercs János* nagykárolyi fodrász a napokban vezette oltárhoz *Patay József* nagykárolyi cipész iparos Terike leányát. Az esketést *Patay István* kálmándi segédlelkész a menyasszony bátya végezte. — *Vajda József* a nagykárolyi Fillerbank főkönyvelője jegyet váltott *Lefkovits Jolánka* tanítónővel. — *Ács Ferenc* vendéglős jegyet váltott özv. *Szincsné* Lászlóné szül. *Nagy Etelkával* Szinérváralján, — *Pesztálics József* adótiszt a múlt nap esküdt örök hűséget *Munkács*on *Kulics* Bellának. — bozsodi *Eszlár* Jenő városi villamos irnok f. hó 16-án eljegyezte *Szalczky* Irma keéri tanítónőt. — *Féjes* István kláramajorosi tanító jegyet váltott *Hágen* János nagykárolyi polgár leányával, Annával.

Előléptetett uradalmi tisztek. A munkácsi Schönborn uradalomban *Wessely* Antal főkönyvelő nyugalomba vonulván, helyére *Urbanek* Vilmos főtitkár lett előléptetve, *Lintner* János számtartó pedig az örhegyaljai sörgyár vezetésével bízott meg.

Áthelyezett pénzügyi titkárok. A pénzügyminiszter *Móritz* Lajos beregszászi pénzügyi titkárt saját kérelmére a beszteczebányai pénzügyigazgatósághoz, *Vajda* Gábor szegedi pénzügyi segédtitkárt a beregszászi pénzügyigazgatósághoz helyezte át.

Előléptetett tanárok. A vallás és közoktatási miniszter *Walton* Róbert szamosújvári, *Demjanovics* Andor munkácsi, *Barjevácz* Szvetozár és *Geőze* Zoárd ungvári, *Héger* Ferenc beregszászi, *Péterffy* Gyula szatmári, *Záng* Gergely ungvári állami reáliskolai, illetve kir. kath. főgimnáziumi tanárokat a VIII. fizetési osztály 3-ik fokozatába léptette elő.

Gyászhir. *Levitzky* Béla csicseri gk. tanító neje, szül. *Benesik* Terézia életének 58-ik, boldog házasságának 25-ik évében elhalt. — *Balogh* Gyula mieskei földbirtokos 12 éves Irénke evvü leánya, ki a helybeli prot. felsőbbleányiskola növendéke volt, vörhenyben

elhalt. — *Gyulay* József városi végrehajtó harmadfél éves Margitka nevű leánya e hó 14-én elhalt. — *Veindl* Máttyás iparos 87 éves korában Nagybányán elhalt. Ugyancsak Nagybányán haltak el özv. *Harácsék* Béláné, *Petky* Gyula mészáros és *Kusnyer* Román bányatiszt. — *Gulhy* Ferenc, nyug. kir. törvényszéki elnök, volt megyei másodlispán, 48-as honvédszázadot Beregszászban 87 éves korában elhalt. — *Pongrácz* Lajosnak, a Társaskör bérlőjének Jenő nevű gimnázista fia vasárnap elhalt.

Adományozás. *De Gerandó* Félix birtokos Párizsból 50 koronát küldött a Szatmár-Németiben felállítandó tanítói internátus ezéljaira. Ugyancsak e ezélra *Jakó* Endre szatmári földbirtokos 20 koronát volt szíves küldeni. Fogadják a nemeszívű adakozók ez uton is az internatusi építőbizottság hálás köszönetét.

A járvány miatt. A polgármester, mint a törvényhatóság első tisztviselője, a városunkban járványszerűleg fellépett vörheny miatt az összes elemi népiskolákat és óvodákat egyelőre 14 napra, az az febr. hó 4-ig bezárta.

A mai színházi est. Egy uri leány lép fel ma este a színpadunkon. Már hetek óta általános az érdeklődés iránta és biznyára telt ház előtt fog játszani. *Szabó* János fehérgyarmati kir. járásbíró leánya, *Szabó* Margit a vendégszereplő, ki jeles tagja a pécsi szintársulatnak. Ma este a Nebántsvirág című szerepben mutatkozik be. Fel fog még lépni a Dollárkirálynő és a Gyurkovits-leányok című darabokban is.

Legényegyleti multság. A kath. legényegyesület a farsangon táncmultságot rendez, melyet egy kis előadás fog megelőzni. Igen jóízű multságok voltak a legényegyleti bálók mindig. Zsufoltságig telt ház, fesztelen jókedély voltak jellemző tulajdonságai. Aki odament, mindig jól mulatott, pedig sokan voltak ám mindenkor. A multság e hó 31-én lesz az egyleti helyiségben. Belépti díj 80 fill. A műsor egy prologból fog állani, melyet *Lucz* Mariska kisasszony ad elő, *Bodnár* Gáspár képezdei tanár szabad előadást tart és *Szücs* Lajos egyleti tag szaval.

Matiné. A Kölesey-kör vasárnap matiné-t tartott a városházán. *Tanódi* Márton dr. felolvasása, *Benkő* Alice k. a. hegedű és *Benkő* Miksa művészi zongorajátéka, *Nagy* Vince temperatumos szavalata gyönyörködtették a szépszámu közönséget.

Rendőrkapitányt a hegynek. A hegyi alkaptány felügyelete alá van helyezve a szatmári hegy, mely noha közigazgatásilag a városhoz tartozik, mégis egész külön teritoriumot képez és a nagy távolságnál fogva a városi rendőrhatalóság által nem látható el. Helyesnek találjuk tehát az alkaptány ebbeli kérelmét, hogy mellé egy rendőrtiszt és egy rendőri állást létesítsenek, az ő címét pedig rendőrkapitányra változtassák és a tanácsosokéhoz hasonló javadalomban részesítsék. A ezélzat tehát önálló. Kapitányi hivatal felállítása, melynek azonban a főkapitány lenne főnöke. Ez helyes is.

Legényegyesületi közgyűlés. A szatmári kath. legényegyesület január 17-én d. u. 1/2 4 órakor rendkívüli közgyűlést tartott,

amelynek egyedüli tárgya az új elnök beiktatása volt. *Polyánszky* Miklós v. elnök megnyitván a közgyűlést, *Haller* Ferenc felolvasta az elnök kinevezetési okmányát, mire *Kertész* Pál az új elnök, nagyszabású beszédet intézett a közgyűléshez megjelölve a kath. legényegyesület célját és hivatását és az irányelveket, amelyek őt működésében vezérelni fogják. Püspök ur Ó méltósága, ugymond, kezébe adta a volt elnök távozásával elárvult és porba hullt zászlót, felemeli és kigöngyöli azt Istenért, királyért, hazáért és az egyesületért, kéri az egyesület tisztikarát és minden egyes tagját, hogy támogassák őt működésében és ajándékozzák meg szeretetükkel és bizalmukkal, Szünni nem akaró élnézés és frenetikus tapsvihár követte az elnök szavait. *Haller* Ferenc titkár a tagok nevében fogadta, hogy a kibontott zászlót soha el nem hagyják és segíteni fogják azt új küzdelmekre és új diadalokra vezetni. *Polyánszky* Miklós megköszöni az elnök beszédét, amelyet örök emlékül szószerint jegyzőkönyvbe iktatnak. A magyar himnus eléneklésével a közgyűlés véget ért. Közgyűlés után az elnök megvendégelte a tagokat.

Egy tisztviselő ünnepe. Igen érdemes tagja a városi tisztikarnak *Kertészffy* Gábor pénztáros, ki most töltötte be hivatala működésének 35-ik évét. A derék férfiú iránt e nevezetes fordulópontnál már több alkalommal nyilatkozott meg a tisztelet és nagybecsülés. Tisztársai testületileg üdvözölték, legutóbb pedig a társaskörben rendeztek bankettet tiszteletére, hol szobbnél szobbnél felkészöntőkben méltatták a kiváló tisztviselő érdemeit.

Mértékhitelítőnek vármegyénk és városunk területére az ujonnan szervezett mértékhitelítő hivatalhoz a kereskedelmi miniszter *Zoltán* Imrét nevezte ki.

Öngyilkos postamester. *Béres* Gyula postamester rokonszenves és általánosan kedvelt alakja volt Mátészalka városának, hol minden társadalmi mozgalomból tevékenyen kivette a maga részét s elévülhetetlen érdemeket szerzett az önkéntes tüzoltóegyesület talpraállításával, melynek vezetőparancsnoka lett. A múlt nap az a riasztó hír futotta be a várost, hogy *Béres* Gyula öngyilkosságot követett el. Ami még szomorubb, a hír valóban bizonyult. Gyógyíthatatlan betegsége kergette a halálba. Néhány héttel ezelőtt egy foga kitört, annak szilánkjára megsértette a nyelvét, minek következtében nyelvrakot kapott. A betegség feltétlenül halálos. Mikor ezt megtudta *Béres*, buskomorság vett rajta erőt, nem volt lelki ereje szembenézni a szenvedésekkel s elméjének egy zavart pillanatában véget vetett életének.

Gyógyszerészek gyűlése. A megyei és városi gyógyszerészek a múlt szombaton gyűlést tartottak a Pannóniában, hol a saját ügyeiket beszélgették meg. Főtárgya volt a betegsegélyző egyesületeknek adandó kedvezmény, amit egyhangulag pártoltak. Gyűlés után, mint ilyen alkalmakkor szokás, magnum áldomás volt a Pannóniában.

Népszövetség alakítása. N. *Szabó* Albert nagykárolyi ügyvéd, a katolikus ügynek ez a bátor előharczósa már csaknem minden helyen megalakította vármegyénkben a

A kolozsvári „Kristály“ Gőzmosó és Vegytisztító Gyár:

mos, tisztít, **fehérneműeket és felsőruhákat** a legjobb kivitelben, gyorsan, **előnyös árak ellenében.** **Tíz koronát** meghaladó megbízások bérmentve küldetnek vissza.

Csomagolás díjtalan!

Czím: **„KRISTÁLY“ GŐZMOSÓ GYÁR** KOLOZSVÁR, Pályaudvar.

kath. Népszövetséget, ahol erre alkalmas talajt talált. Közelebb Óváriban és Szamosdarán jelent meg, ahol lelkesítő szavaira számosan iratkoztak be tagoknak. Darán a gyűlést *Surányi* Károly bevezető beszéde nyitotta meg, utána *Szabó* Albert tartotta meg nagyszabású beszédét, tömörülésre szólította fel a jelenvoltakat. Miután *Surányi* Károly megköszönte *Szabó* Albertnek a lelkes közreműködését, a nép a pápai himnuszt énekelte el.

A Szatmár-Németi énekkar által 1909. január 3-án tartott Táncmulatságon felülfizettek. Fülöp Lajos ezukrász 20 K 10 fill. Jákó Mihály 10 K, Szvatkó András, Demkő Mihály, dr. Glatz József 5—5 K, Inceződy Márton 4 K, Saja Sándor, dr. Domján János, Vass András, Dézsi Gyula, Paál Györgyné, Mózes István, Hajdu Károly, Zabari Ferencz, Réczey Jánosné, ifj. Hajdu Károly, Nemes Lajos 2—2 K, Rózenblath Dezső 1 K 80 fill. Grünfeld N. 1 K 40 fill. Kósa Menyhért, Gyulay Mihályné 1 K 20 fill. Sepsi Gedeonné, Ladányi Illésné, Bakos József, Szakál Lászlóné, Szabó Béla, Schulez János, 1—1 K, Szepesi János, Matolesi Sándor, Gergely Ferencz 80—80 fill. Oszák János, Schön Antal 60—60 fill. Eggenberger Gyuláné, Nagy András, Finta Ferencz, N. N., Gulya György, Mórócz János Erdei Istvánné, Dobránszky Sándor 40—40 fill. Gyapai István, Balogh Mihály, Nagy Mihály 20—20 fill. Hálás köszönetet mond az elnökség.

Gyermekelőadás. A József főherceg szanatórium szegény tüdőbetegeknek a segélyezésére irányuló nemes actiók itt, Felsővisón, már két alkalommal különösebb módon nyilvánultak meg ómagys. *Krucsin Honorné* szül. *Unger Josef*in urnő és *Bárany Piroška* fáradtságot nem ismerő közreműködésével. Az első sikeres gyűjtés után, amely halottak napján történt, lelkesedéssel fogtak a másodikhoz és valóban most jan. 10.-én d. u. 4. órakor egy „gyermekelőadás” rendezése által újabb, az előbbinél sikeresebb gyűjtést rendeztek. A nemes intentióju ezél elérésére kitartó munkakedvvel, fáradtságot nem ismerő tevékenységgel tanítottak be és adtak elő egy színművet. „Egy leány az erdőben”. Nemesak az ember baráti résztvevő szeretet vonzotta a Casinó kávéházának helyiségébe a nagy számban összegyűlt, fényes publikumát, hanem a remény is, hogy az ártatlan, kis gyermekeknek ügyes előadásában gyönyörködhesse nek. Reményében senkisésem csalatkozott. Ószinte megelégedés, öröme töltötte el, a közönség mindegyikének lelkét, amikor a gyermekeknek ügyes, határozott fellépéseiben meglepően szép mimikáiban, hangjaik. kellemességében, tánczaiknak egyformaságában, az ügyes élőképekben és az előadás keretében a helyes hangsúlyozásokban és értelmes beszédben gyönyörködhetett. A legszebb emléket és boldogító tudatot vihettük magunkkal az előadásról, azt, hogy a nemes fáradozásnak megvan a maga jutalma: a sikerességben és az emberek elismerésében. Nagy fáradtságot, sok munkát, teljes odaadást kívánt e darabnak a betanítás és ezért szinte dicsérettel, elismeréssel adózunk a rendezőknek ez uton is és kérjük az Istent, hogy áldja, aezélozza meg munkás szívüket a kitartásra, hogy Felsővisó

még sokszor lehessen szemlélője az ilyen szép gyermekelőadásoknak, mint a melyet *Unger Josef*in urnő és *Bárany Piroška* rendeztek. Méltó elismerés, köszönet v. *Papp Simon* főszolgabírónak, aki nemes szívének adományával a kicsiny költséggel járó előadást lehetővé tette és *Mán László* jegyzőnek, aki a színpad felállításán fáradozott. Greff Vilmos, Bauman és Daróczy a rendezésben vettek részt. Bevétel 161 kor., Kiadás 32 kor. Felülfizettek: v. Papp Simon 3 kor. Barány Tivadar 1 kor., Seiber Zsigmond 1 kor., Lánecz Károlyné 1 kor., Kovássy István 2 kor., Szonogoth Tivadar 1 kor., Ónody Kálmán 1 kor., Krucsiny Honor 1 kor., Silberherz Ferdinánd 1 kor., Lax Salamon 20 fill.

Farsang. A szatmár részi gk. egyház templomépítési alapjára e hó 24-én a Vigadóban táncmulatságot rendez, kezdete 8 órakor. Belépti díj 1 K. 20 fill., családjegy 3 személyre 3 K. — A németi részi gk. egyház szintén a Vigadóban rendez farsangi táncmulatságát febr. 7-én. Targyorsjáték is lesz. Meghívók később bocsátatnak ki.

Tanítói internátus. A városunkban felállítandó tanítói konviktus alapja javára újabb a következő tanítók jelentettek be hozzájárulásokat: *Alexy* Kornél Nagybánya 20, *Bakó* Anna Misztótfalu 20, *Bányai* Ida Nagybánya 20, *Benedek* József Nagybánya 20, *Benedek* Józsefné Nagybánya 20, *Bozán* Péter Nagybánya 20, *Bozán* Péterné Nagybánya 20, *Budai* Etelka Nagybánya 20, *Bretán* György Avasujfalu 20, *Bud* Gábor Bikszád 20, *Birszan* János Felsőboldán 20, *Barazsi* József Kakszentmárton 20, *Belbe* János Kisfentős 20, *Balogh* László Mérk 30, *Bartha* Bálint Óvári 100, *Bodó* Remusz 20, *Botos* Péter Sándorfalu 25, *Csirsz* Nikitász Kismajtény 20, *Dibse* György Magyargyékés 20, *Fejes* Ilonka Aranyosmegyes 30, *Fóris* Mihály Krasznaszentmiklós 25, *Fóris* Mihályné Krasznaszentmiklós 25, *Füresik* János Kisszokond 20, *Fedorka* István Nagykaroly 20, *Glasz* János Nagybánya 20, *Gorond* Pál Szamosborhid 20, *Gyöngyösi* Lajos Csengerujfalu 30, *Gebra* László Monostor 20, *Ginándt* István Nagymadarász 30, *Gacsályi* József Poresalma 30, *Gaál* Lajos Zajta 20, *Homola* Elvira Nagybánya 20, *Heé* Sándor Nábrád 20, *Hoszu* Gábor Páczafalu 20, *Illies* Mariska Kapnikbánya 20, *Jánki* Rokszán Kapnikbánya 20, *Ille* Péter Mózesfalu 30, *Jakobenszki* Ilona Nagykoles 20, *Ilosvay* István Lippó 20, *Ilucz* Mózes Csengerujfalu 20, *Kádár* Mária Nagynyires 25, *Kulinné* B. Ilona Szatmárhegy 24, *Kovács* József Szatmárhegy 20, *Kaisz* Gyula Misztótfalu 30, *Könnnyü* József Nagykoles 20, *Kicsinszky* Ilona Kapnikbánya 10, *Krisztián* János Oláfalu 20, *Kozma* László Sebespatak 30, *Longin* Péter Hagymáslápos 20, *Likker* Ödön Kapnikbánya 20, *Lukovics* Endre Mikola 30, *Lakner* Ernő Nagybánya 20, *Lessián* János Nagybánya 20, *Lukács* László Sárközujlak 20, *Lakner* Ferenczné Nagybánya 20, *Mondik* Endre szatmári rk. tanító urhoz *Nagy* Károly rk. tanító Giródtótfalu, kötelezvényt 20, *Egeli* Pál rk. kántor-tanító Kálmánd 20 koronáról irás, főtiszt. *Einholz* József rk. lelkész Alsóhomoród, utalványon 20 koronát jegyezték elő az internátus ezéljaira (folyt. köv).

Uj állomásnevek. Az államvasutak igazgatósága Domahida állomás nevét Domahida-Kismajtényra, Kismajtény állomás nevét pedig Nagymajtényra változtatta át.

A ker. szocialista egyletben jan. 3-án sikerült szabadelőadást tartott *Filotás* Kálmán egyleti titkár.

Vörhenyjárvány Szatmáron. Városunkban a vörheny-járvány szörványosan fellépett. Ez arra indította a polgármestert, hogy a protestán s nőnövelődt, hol a járvány több gyermeket ágyba döntött, 14 napra bezárja.

Egy lelkész tragédiája. A szamos-
telki gör. kath. lelkészt, Gozsa Lászlót, mint nekünk jelentik, megrendítő szerencsétlenség érte. A lelkész vasárnap reggel a befagyott Szamos jegén akart átmenni. A jégkéreg nagyon vékony volt. Beszakadt és Gozsa László a jég alá került és odaveszett.

A betáblázott adósságok bevallandók. Ismételtén felhívja a városi adóhivatal mindazokat, akiknek a föld és házbirtok után betáblázott tartozások fennállanak, hogy az arra vonatkozó vallomási ivatek folyó évi január 31-ig multhatatlanul adják be, mert a határidő letelte után vallomási ivatek senkitől el nem fogadhatuak és a terhek kamatai az áll. jöv. pótdadó megállapításánál betudatni nem fognak.

Megszűnt ujság. A „Szinházi ujság”, mely előbb ifj. Litteczky Endre, majd Borgida Lajos szerkesztésében jelent meg — pár nappal ezelőtt — pártfogás hiányában megszűnt.

Kisebb pótdadó érdekében. Pécs szab. kir. város feliratot intézett a képviselőházhoz, hogy az összes köztisztviselőket és a katonákat is vonja községi adó alá. Ez által az adózó polgárság terhén tetemesen könnyítve lenne, a magas pótdadók mindjárt félannyira szállának le a városokban. Pécs felszólította köriratban az összes törvényhatóságokat, hogy javaslatát hasonló szellemű felirattal támogassák. A tisztí főügyész nálunk pártolja a javaslatot, s miután a tanács is elfogadásra ajánlja, bizonyára simán fog keresztülmenni a közgyűlés előtt.

Gazdag koldus. Jávorszky Mihály utcai koldus halt el a minap az ungvári közkorházban. Hagyott hátra egy postatakarék-pénztári könyvecskében 526 K 56 fillért.

Hadmenteségi adó. A hadkötelezettség alól felmentett egyének február hó folyamán alatt tartoznak jelentkezni a városi katonai ügyosztálynál, hogy hadmenteségi adó alá legyenek felvehetőek, akiket pedig az idei fősorozáson, vagy utóállításon mentettnek fel, ettől számított 3 nap alatt. A jelentkezést elmulasztókat 4-szeres, vagy hatszoros bírsággal fogják sújtani, ami behajthatatlanság esetén elzárásra is álváltoztatható.

A szatmári országos vásárok. az év folyamán febr. 2., márcz. 19-én, május 1-én, július 2-án, szept. 29-én és nov. 21-én tartanak meg.

Munkatárs: **Vlázats Vincze.**

Nyomatott a Pázmány-sajtóban Szatmáron.

Fogorvosi műtermem
széki palotával szemben).

és lakásom a Léway-palota emeletén, Hám János-utca 12-ik szám alatt van (a kir. törvényszékkel szemben). Kiváló tisztelettel **BAKCSY, fogorvos.**

Üzlet átvétel. A Néhma Lajos Józser kávéüzletét átvette **Benkő Sándor**, kinek előzőkenysége és szakképzettsége biztosítja a vevő közönséget. 10—12%-al olcsóbban szerelhetjük be kávé szükségletünket mint bárhol.

Aki jó bort szeret inni, keresse fel a HUNGÁRIÁT. Egy liter must hához 28 krajczár. Kiemelendő még a többek közt egy palack saját töltésű bor Hungária gyöngye cím alatt 50 krajczár.

Aki szép és olcsó ujévi ajándékot óhajt vásárolni, az menjen el a színházzal szemben lévő óra és ékszer üzletbe, mert ott találja a legdusabb és legolcsóbb választékot valódi arany és ezüst ékszerekben, mindennemű zseb és fali órákban. Tisztelettel **Kepes Dávid mű-órás és ékszerész, Szatmáron a színházzal szemben.**

Özv. Lauf Józsefné és Fia szobafestő Szatmár, József kir. herceg-u. 14. sz. 35 év óta fennálló üzlet.

Elvállal szoba és templomfestést, tapétázást, mázolás és minden e szakba vágó munka gyorsan és pontosan való elkészítését olcsó árak mellett. Szíves pártfogást kér özv. **Lauf Józsefné és Fia.**

Köttessük könyveinket Gárdos Ferencz könyvkötészetében Szatmár, Kazinczy-utca 6-ik szám, hol izléses és csinos munkát gyorsan és jutányosan készítenek.

Értesítés. Értesitem a m. t. közönséget, hogy **ház, birtok, üzlet és lakásközvetítő irodámat** Várdomb-utczába, az izr. templommal szemben helyeztem át. **Zichermann Mór**

Aki egy jó varrógépet óhajt venni, az forduljon teljes bizalommal Hammer Ignácz műszerészhez Szatmár, Battyhányi-utca 1-ső sz., mert mint értesültünk, megszerezte a világhírű „Pfaff” gépek egyedüli képviselőt és ez maga is már a legnagyobb biztosítékot nyújtja arra, hogy egy kitűnő varrógépet kap az, aki nála szerezi be ezen cikkben a szükségletét.

Makóczy Géza papi és polgári szabó Szatmár, Eötvös-utca 4/a. sz.

Ajánlja a főt. lelkész urak szíves figyelmébe modern szabó műhelyét, hol is mindennemű reverendákat és papi öltönyöket a legnagyobb pontossággal és jutányos árak mellett készítenek.

Tisztelettel
Makóczy Géza, sekrestyész.

Száraz tűzifa kapható

a következő árakban:

I. oszt. bükkhasábfa	házhöz szállítva	1 61 30 K
I. „ gyertyánhasábfa	„	1 61 32 K
I. „ tölgyhasábfa	„	1 61 32 K
Doronfa, gömbölyű	„	1 61 28 K
1 mm. vágott tűzifa	„	2 K 20 fillér

Tisztelettel

MÓNUS LAJOS
tűzifakereskedése Szatmár-Németi
István-tér 22. szám.

BABAKOCSIK ÉS HINTALOVAK!
Megkezdődött a farsangi vásár!!

Óriási választék újdonságokból, melyek egyedül csak

a Szatmári Bazarban

KAZINCZY-UTCZA 10. SZÁM ALATT, ahol kifogyhatatlan választékban kaphatók: játékok, emléktárgyak, fonografok, üveg, porcellán, alpaca, díszműáruk, pénztárczák, zsebkések, aczélevőeszközök, fonografok és gramofonok és ezekhez lemezek. — A legújabb műöntvények valódi ezüst platirozással, u. m.: tintatartók, díszórák, hamutartók, gyümölcsállványok, china-ezüst árukban órák, hamutartók, gyümölcsállványok, china-ezüst árukban mindennemű dísztárgyak. — **A legszolidabb szabott árak**, pontos kiszolgálás. — Vidéki megrendelések pontosan teljesítenek. — Szíves pártfogást kér

BLATNICZKY ISTVÁN SZATMÁR,
KAZINCZY-UTCZA 10. SZÁM ALATT LEVŐ
„Szatmári Bazar“-jában.
SZOLID SZABOTT ÁRAK!

Legalkalmasabb ajándékok órák- és ékszerekben beszerezhetők SZABÓ GUSZTÁV órás, ékszerész és látszerész üzletében Szatmár, Attila-utca.

Hölgyek figyelmébe!

Több évi külföldi tanulmányaim, tapasztalataim és gyakorlataim után hazajöttem és szülővárosomban **Széchenyi-utca 14. számú házban** (Árpád-utca sarkán) angol és francia

női felsőruha divattermemet

megnyitottam. A nagyrebecsült hölgyek szíves pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

Bánk Lőrincz,

berlini szabásztani akadémián kiképzett okl. szabász.

Bakos és Papp

épület- és műlakatosok SZATMÁR, Kazinczy-utca 28. sz.

Ajánljuk a mai kor igényeinek megfelelően berendezett

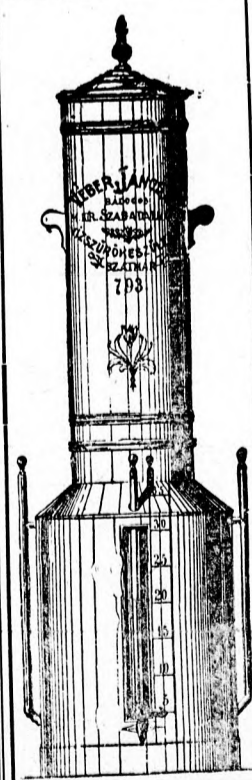
lakatos-műhelyünket

a m. t. közönség szíves figyelmébe, hol is a legszolidabb árak mellett készítünk mindennemű épületvasalásokat, modern vasrácokat, kapukat, ajtókat, sárkerítéseket, csinos kivitelű takarék-tűzhelyeket és modern kivitelű vasbélyegzőket.

Különös gondot fordítunk kutfelszerelésekre és mindennemű javításokra.

Weber János K.

speczialista bádogos, több szabadalom tulajdonosa
SZATMÁR-NÉMETI, SZIRMAI-UTCZA 1. SZ.

Az egészség fenntartására legfontosabb kellék a tiszta, baczillusmentes ivóvíz. **A Weber-féle szabadalmazott**

vizszűrő-készülék

folyók, valamint furtkutak vizeit kristálytisztára szűri, így lehetővé teszi a legegyszerűbb háztartásban is a pompás, jó víz előállítását. A vizszűrő-készülék kezelése egyszerű és orvosilag kipróbált. Hasznos háztartási kellék és **rendkívül olcsóságánál fogva** eddig is nagy elterjedésnek örvend. Különösen ajánlatos vendéglők, kávéházak, iskolák és intézetek részére.

A készülék ára:

15 liter irtartalommal	— — — — —	20 korona.
25 „	— — — — —	24 „
35 „	— — — — —	28 „

Nagyobb méretekben külön árajánlat. Vidéki rendelésnél 3 korona csomagolási díj számítatik.

Egyidejűleg értesitem a t. közönséget, hogy **új szállópermetezőket** készítek és javítok. Bármely alkatrészek szintén kaphatók.

Törvényileg védve. — Vizszűrőm utánzása tilos.

Hammer Ignátz

műszerész, kerékpár és varrógép-
raktár Szatmár, Batthyányi - u. 1.
Schwarz Albert-féle bolthelyiségben.

Világhírű

„PFAFF“

varrógépek Szatmárme-
gye egyedüli képviselője.

**Kedvező részletfize-
tés, 8 éves jótállás.**

Szakszerű javítóműhely

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Olesó tűzifa!

A tölgytörzsofát a nagy kitermelés folytán
ölenként 4 koronával leszállított.
Fél öl feldarabolt száraz tűzifa házhöz
szállítva 408.

12 korona 12

Csonkási bérlelünkön átvéve **8 korona.** —
Ugyanott **gyepföld** kapható kerti
kitűnő vetemények, dinnye, káposzta, hagymastbre felibe vagy bérbe

Neuschlosz Testvérek

Szatmár, Deák-tér 7., I. em.

Irodai telefon 16. szám. — Gazd. telefon 155. sz.

1908. Ó 333
4

Árverési hirdetemény.

A halmi kir. járásbiróság mint hagyatéki bíróság ezennel közhírré teszi, hogy a Budapesten 1908. évi október hó 24-ik napján elhalt néhai Unger Lajos királyházi volt róm. kath. Jelkész hagyatékához és 3403 kor. 22 fillérre becsült ingóságok u. m. butorok, kocsik, szekér, házi felszerelések és könyvek nyilvános árverésen eladatnak, mely árverésnek Királyháza községében örökhatározó lakásán leendő eszközzésére 1909. évi január hó 25-ik napjának délelőtt 10 órája határidőül kitűzetik, s ahhoz a venni szándékozók — ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881 LX. t. cz. 107, 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Halmi, 1908. december 30.

Kótai
kir. albiró.

Hangszer üzlet!
Szalai Simon
hangszer és zongora-
készítő s hangoló
Szatmár, Kazinczy-u. 14.
Guttman-palota.

Elsőrendű porosz kő- szén és vágott tűzifa

valamint

**I. rendű bükkhasábfa,
I. rendű gyertyánfa,
I. rendű eserfa,
I. rendű tölgyfa,**

**vastag hántott vargafa,
többféledorongfakapható**

Fischer Herman

első Szatmár—belvárosi villamos
favágoda és szénkereskedés

Báthory-utca 10. sz. Telefon 122.

**Raktárak: a lakásnál, a Szentvér-
és máv. állomásnál.**

Angol Királynő Szálloda

DEBRECZEN.

Van szerenésém a n. é. **utazó közönség** tudomására hozni, hogy **20 év óta** fennálló **elsőrangú, fényesen berendezett szállodámat saját kezelésembe vettem** és kérem a nagyérdemű utazóközönség szives pártfogását.

Kiváló tisztelettel

VILMOS BÉLA, tulajdonos.

Remek konyha. Jutányos árak. Gyönyörű szobák.

MEGHIVÓ.

A Szatmár-Németi Népbank Részvénytársaság

XXXI-İK ÉVI RENDES KÖZGYÜLÉSÉT

Szatmáron, saját helyiségében *folyó 1909. évi január hó 31-én, délelőtt 10 órakor* fogja megtartani, mely közgyűlésre a részvényesek ezennel meghivatnak.

KÖZGYÜLÉS TÁRGYAI:

1. Hitelesítő küldöttség megválasztása.
2. Igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1908-ik üzletévről, ezzel kapcsolatosan a számadások megvizsgálása, a mérleg megállapítása, a tiszta nyereség felosztása feletti intézkedés s a felmentvény megadása.
3. Az alapszabályok 4. és 63. §§-ainak módosítása.
5. Igazgatósági elnök, 3 igazgatósági-, 3 felügyelő-bizottsági rendes tag s két felügyelő-bizottsági póttag megválasztása.

Kelt Szatmáron, 1909. évi január hó 7-én.

AZ IGAZGATÓSÁG.

Megjegyzés: Az alapszabályok 51. §-a szerint a közgyűlésen csak azon részvényesek bírnak tanácskozási és szavazati joggal, kik az igénybe venni szándékolt szavazat mennyiségének megfelelő részvényt a részvénytársaság hivatalánál a legkésőbb a közgyűlést megelőző napnak délután 5 órájáig letéteményezik, vagy pedig részvényeik lekötését ugyanezen határidőig hiteltérdelemleg igazolják.

Kiskorúak gyámja, a gondnokság alattiak gondnoka, a jogi személyek illetékes képviselője, valamint a hagyatéki és esődtömegek gondnokai, ha eziránti szándékukat a most említett határidőig írásban vagy szóbelileg bejelentik, a közgyűlési névlajstromba a részvények letéteményezése nélkül is felveendők.

Az igazgatóság évi jelentése, valamint az évi mérleg a közgyűlést megelőzőleg 8 nappal az intézet helyiségében megtekinthetők.